

Na de Bethlenbe értem. Ez a városka a Szamos kacsaringói között fekszik s arról nevezetes, hogy igen nehéz más embert találni benne, mint zsidót és grófot. Lakossága körülbelül így oszlik meg: háromnegyed része oláh, a másik negyed részének fele pájeszes izraelita, fennmaradó fele pedig copfos gróf. Minden száz emberre pedig esik egy-egy nem gróf, de intelligens ember.

A lakosság jellemzése ez: az oláhok nagybárára állataikkal élve nagyon buták, legnagyobb része analfabéta s az egész falut a pópa vezeti, aki gyakran véve magához naponta Krisztus szent véréit, igen ingadozó lépésekkel bár, de annál határozottabb magyar gyűlölettel szítja a dákóromanizmus szennyes tűzét.

A zsidó itt más mint nálunk. Lengyelzsidók, orthodoxok, csodarabbikkal felfegyverkezve és hosszú, piszkos kaftánban, mely kaftánnál csak a pajeszuk hosszabb és piszkosabb.

Sok írni való nincs róluk. Oláhul, németül, szászul jól beszélnek, magyarul kevésbé. Ők az üzlet és kereskedelmet képviselik itt.

A grófokról még ennyit sem írhatok. Nyárra jönnek csak haza, kórházakat nem építenek, iskolákat nem tartanak fenn, a község útjaival nem törődnek, ellenben egészen jól lovagnak s a befagyott Szamos jegét, valamint a be nem fagyott Szamos iszapját a község lakosságának pénzért mérik.

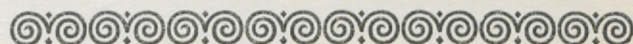
Végül marad az intelligencia. Ó ez a polgárság jó anyag és meg is volna a főrekvés benne, hogy a kulturát és magyarságot terjessze, de hát az anyagiak nagyon megkötik őket.

A főszolgabíró például mindent elkövet, hogy az oláhgyerekeket megmagyarosítsa s e célból magyar családokhoz adja őket. De hát persze az eredmény nagyon csekély. Egyrészt mert kevés az úri család, másrészt pedig mert magyar család nincs. A magyarosodásra kiadott kis oláh gyereket pedig senki sem ülteti a szalonjába.

Érdekes ez a Bethlen. Van egy zsinagógája, két katolikus, egy református és egy görögkeleti oláh temploma. Összesen tehát öt templomban dicsérik az urat a jámbor Bethleniek, míg betegek ronda viskókban

sinylenek, koldusaik sűrűn mutogatják az ember felé fekélyes, kérő kezüket, gyerekeik pedig legnagyobb részét az oláh elemi iskola táján nőnek fel.

Ilyen viszonyok vannak Budapesttől keletre néhány mérföldre az erdélyi széleken s csupán egy kulturképet akartam bemutatni Kelet-magyarországból, hol minden városra és falúra egyformán illeszkednek a bethleni viszonyok. S hány évnek kell még elmúlni, míg itten megváltozik minden? Jó uraink, ahelyett hogy politizálnának, inkább azon törnének a fejüket, mint kellene az ország összes magánvasútait államosítani, mert mindaddig, míg a vasúti forgalmat, a művelődés lüktető erét nem veszi kezébe a magyar állam, addig mindig akad egy-egy renitens oláh szellemű bivaly, amelyik elibe fekszik a lassan dőcögő magyar kultúrának.

Visszahivom a verseket.

Írta: Sziny Lajos.

Enyémek voltak még egy év előtt,
Pajtásaim, e huncut kis vitézek.
Eljátszódtak szívemnek udvarán
Azt várva, hogy az ablakon kinézek.
Vigasztaltak, ha látták búsulok,
Az ablakon benéztek... hess, kukucska!
Bejöttek csak s szívem szobáiban
Perdülve táncra kelt sok versfücska.

A nyár szikrázva sárga házba bűjt,
Elhagytam ó, az énekes vidéket.
A város hit s a sok bohó fiú
Tarkáló, furcsa népe közt kiégett.
Talán érezték gyöngeségüket,
Tudták, a hangosabbak többre érnek,
Hiszen nem halkan siró fuvola,
Vad trombita való vásári népnek.

Fiacskáim, vigasztaló fiúk!
Im, visszajöttem és újulni vágyom.
Tekintsetek be csak az ablakon
Itt fekszem ni, a mult tavaszi ágyon.
Aranylik kint a fény a réteken,
Indulhatunk, dalolva és vidáman,
Kukucsák, drága pergő gyermekek,
Hopp, hív a tánc a sarkán forgó várban.